

Országos Tudományos Diákköri Konferencia

**Puskázási szokások felmérése a középiskolás
diákok körében**

Becsületbeli nyilatkozat

Kijelentjük, hogy a dolgozatunkat önállóan írtuk, az abban feltüntetett forrásokból merítve, a témavezetőnk szakmai irányításával.

Komárom, 2013. 1. 1.

Absztrakt

A középiskolás diákok puskázási szokásainak, a puskázás okainak felderítése, véleményünk szerint, egy olyan pedagógiai probléma, amely minden iskola minden egyes osztályát érinti. Tudományos Diákköri munkánkban arra törekedtünk, hogy egy olyan probléma kutatásával foglalkozzunk, amely szinte minden diák iskolás éveit érinti, ezért nagyon aktuális a témakörben nyert minden egyes felmérés, eredmény. A diákok puskázásával és a különféle „csalási” módszerek felderítésével a pedagógiai kutatások, illetve a szakirodalom is igen keveset foglalkozik. A puskázás az oktatási intézményeink egyik legkevésbé szembetűnő problémái közé tartozik, amely a technológia fejlődésével és a diákok leleményességével sajnos egyre nagyobb méreteket ölt.

Kutatásunk eszközéül az írásbeli kikérdezést választottuk. Ennek keretén belül Szlovákia és Magyarország 7 városának 10 iskolájában összesen 500 diákot kérdeztünk meg arról, hogy milyen okból, milyen módszerekkel és milyen rendszerességgel puskázik.

Tudományos Diákköri munkánkban a középiskolások, azaz a 15 és 19 év közötti fiatalok puskázási szokásait elemeztük, illetve a működő és sikeres módszereket soroltuk fel. A puskázási szokások elemzése során kiderült, hogy a diákok még az általunk feltételezettnél is sokkal többször használják ezt a meg nem engedett segédeszközt. Az 500 diákból mindössze 11 jelölte be, hogy sosem puskázott. Szintén elhanyagolható azoknak a száma, akiket megbüntettek a puskázás miatt.

Kutatásunkkal bebizonyítottuk, hogy a hétköznapi pedagógus puskázást visszaszorító törekvése (a dolgozatírás közbeni figyelmeztetések, illetve a puskázáson kapott hallgatók megbüntetése) nem tudja visszaszorítani a puskázást. A tüneti kezelés, a helytelen segédeszközök használatának megakadályozása kutatásunk alapján lehetetlennek tűnik. Éppen ezért szükséges megkeresni azokat az okokat és előzményeket, amelyek miatt a diákok ehhez az eszközhöz nyúlnak tanulás helyett. Az okok felderítésével mindenképpen közelebb juthatunk egyrészt a problémához, másrészt pedig a megoldás kulcsához is.

Kulcsszavak: puskázás, középiskolás, okok, felmérő, csalás

Abstrakt

Problematika používania ťahákov je aktuálny pedagogický problém, veď sa používa na každej škole a v každej triede. V mojej práci VAS som sa snažil vybrať takú tému, ktorá sa týka každého študenta. Publikované návody na používanie ťahákov (knihy, web-informácie) sú veľmi bohaté. Cieľom prieskumu je odhaliť tie príčiny, pre ktoré zvolia študenti používanie ťahákov namiesto učenia sa. Po odhalení a analýze príčin sa dostaneme bližšie nielen k pochopeniu problému, ale aj ku kľúčom riešenia problému. Prieskum sa realizoval na siedmych stredných školách na vzorke 500 študentov na Slovensku i v Maďarsku. Pýtali sme sa ich formou dotazníka, prečo, akým spôsobom a ako často používajú ťaháky. Na základe získaných údajov sa snažíme naformulovať odporúčania pre pedagogickú prax.

Kľúčové slová: ťahák, stredoškôla, príčinnosť, dotazník

Abstract:

Cheating on tests is an actual problem in the field of pedagogy, as it is used in every single school and every class. There is only a small number of researchers who dealt with this topic, so any kind of relevant and new information is valuable. There is a vast number of materials (books, on-line guides) which tell how to use cheats on tests. The aim of this research is to find out the reasons why do the students choose to cheat instead of learning. After the reveal and the analysis of the problem, we can understand and try to solve this question. Field research was realised using questionnaires filled by 500 respondents (high school students of age 15-19) in Hungary and Slovak Republic. Questions included how often, why and how they cheat on tests. On the basis of the gathered information we tried to create practical advices for teachers.

Keywords: Cheating on tests, reasons, high school student, questionnaire

Tartalomjegyzék

Absztrakt	3
Tartalomjegyzék.....	5
Bevezetés.....	6
1.A kutatás elméleti része.....	7
1.1 A tanulásról	7
1.2 Tanulási szokások	7
1.3 Rejtett tanterv	8
1.4 A puskázás.....	8
1.5 A puskázás problematikája.....	9
2. A kutatás feltételei.....	11
2.1 Célok megfogalmazása	11
2.2 A témára vonatkozó szakirodalom áttekintése.....	11
2.3 A hipotézisek megfogalmazása és az adatgyűjtés módja.....	13
2.3 A mintavétel és a kutatás során felmerülő nehézségek	14
3. A kutatás gyakorlati része	16
3.1 Kutatási probléma és módszertana.....	16
3.2 Kiértékelés – a minta jellemzői.....	16
3.3 Az eredmények a hipotézisek függvényében	17
3.4 A kutatásból levonható további tanulságok	22
3.4.1 A legelterjedtebb és legsikeresebb módszerek bemutatása.....	24
3.4.2 A legkreatívabb puskázási módszerek bemutatása	26
3.4.3 Javaslatok a puskázás megakadályozására.....	27
3.4.3.1 A hagyományos értelemben vett tesztelés optimalizálása	27
3.4.3.2 Amikor a puska mit sem ér – a projekt módszer.....	28
3.4.3.3 Az ismeretek helyett a készségek számonkérése	28
3.4.3.4 Az osztályozás súlypontjának áthelyezése	29
Befejezés	30
Irodalomjegyzék.....	31
Mellékletek:.....	34
1. Számú melléklet: Kérdőív	34
2. Számú melléklet: Puskázási módszerekkel foglalkozó weboldalak	39

Bevezetés

A tanulás/tanítás folyamatának fontos követelménye a hatékonyság. Érinti ez a pedagógus munkáját és a diák eredményességét is, és ez egy kölcsönhatást tételez fel. A belépés és a kilépés folyamatának különböző szakaszai vannak, különböző eszközök használata érvényesül, így a direkt és az indirekt lehetőségek is érvényesülnek. A középiskolás diákok puskázási szokásainak, a puskázás okainak felderítése egy olyan pedagógiai problémát vet fel, amely a folyamat egyik meghatározója lehet.

Munkánkban először a tanulással, mint tevékenységgel foglalkozunk, bemutatjuk a tanulási szokásokat. Ezek után a rejtett tanterv és ennek egy része, a puskázás bemutatása következik. Választ adunk arra a kérdésre, hogy miért tekinthetjük pedagógiai és szociálpszichológiai problémának a középiskolás diákok körében elterjedt puskázást. Alapvető célunk feltárni, hogy milyen gyakran élnek a diákok ezzel az eljárással. Megismerni és bemutatni a leggyakrabban használt módszereiket (ezzel is segíteni a tanárokat abban, hogy minél könnyebben felismerhessék és megakadályozhassák ezt a nem kívánt tevékenységet). A kutatásunk legfontosabb célja azonban bizonyítani, hogy hiába a retorzió, a diákokat elrettenteni nem tudjuk a puskázástól. Ennek ellenére megfogalmaztunk olyan észrevételeket a kutatás értékelése alapján, és éltünk néhány javaslattal, amivel szűkíthetjük a puskázni kívánó diákok lehetőségeit.

A diákoknak szóló puskázási módszereket taglaló kiadványok (könyvek, weboldalak) magas száma ellenére a szakirodalom áttanulmányozása során szembesültünk azzal a ténnyel, hogy a témának gyakorlatilag nem létezik honi szakirodalma. Az idegen nyelvű szakirodalom szélesebb körben foglalkozik a kérdéssel, azonban a kutatások (pontosan a puskázási módszerek gyors fejlődésének köszönhetően) mára már elavulttá váltak. Azonban egyre határozottabban fogalmazódik meg a rejtett tanterv formáló hatása a pedagógiai gyakorlatban, amely része a diákok által használt „segítő eszközök” is.

Sikerült elérnünk, hogy kutatásunk során minél szélesebb körben ismerjük meg a diákok véleményét. Kutatásunk alatt Szlovákia és Magyarország 7 városának 10 iskolájában összesen 500 diákot kérdeztünk meg arról, hogy milyen okból, milyen módszerekkel és milyen rendszerességgel puskázik. A tanulmány részletesen értékeli a nyert adatokat.

1.A kutatás elméleti része

1.1 A tanulásról

Az ember élete során három fő tevékenységgel találkozunk, amelyek közül minden életszakaszban más tevékenység van előtérben és későbbi élete folyamán is más és más arányban jelenik meg. Ez a játék, a tanulás és a munka. Természetesen, a korai szakaszban a játék az, amely bevezeti az életbe a gyermeket, majd átlépi az iskola küszöbét és elkezdődik a tanulás.¹ Az Európai Unió manapság már elvárja polgárától az egész életen át tartó tanulást.² A munka világa megteremti az egyén számára azokat az eszközöket, amellyel biztosítja életminőségét. A tanulásnál különbséget kell tennünk a szociális tanulás és a kognitív tanulás között. Míg az első az egyén és a környezete közötti állandó alkalmazkodásra utal, addig a másik az iskolai tanulást jelenti, ami a célirányos információ elsajátítását és elméleti, gyakorlati tapasztalatszerzést jelent.³ Dolgozatunkban az iskolai, konkrétan a középiskolai tanulmányok állnak a fókuszban, és az a feltételezés, hogy az iskolai információszerzés nem mindig valósul meg a hagyományos módon, hanem különböző „segédeszközök” állnak a diákok rendelkezésére.

1.2 Tanulási szokások

Ma már tudománnyá nőtte ki magát a tanulás tanulása, egyik szakértője Oroszlány Péter⁴ mutatta be a tanulás optimális modelljét. Ebben a modellben jelentős részaránya van a hatékony tanulásban a tanulási technikáknak. A legmeghatározóbb szerep a motivációnak jut, utána a tanulási technikáknak. A harmadik hely jut az értelemnek, amit eddig úgy gondoltunk, hogy ez a legfontosabb.⁵ Azonban a puskázás elterjedése is mutatja, hogy a tanuló ifjúság gondolatai sem mindig az elsajátítás hatékonyabbá tételén forog, hanem megtalálni a legrövidebb és legkönnyebb módszert, ami esetleg a taktikázásban segít, de nem a tananyag

¹ Magyar Miklós: Játsszani is enged szép, komoly fiadat, 115. oldal

² Kovács István Vilmos: A lisszaboni folyamat és az oktatás - Barcelonától az első időközi jelentés elfogadásáig, 154. oldal

³ Lappints Árpád: Tanuláspedagógia. 56. oldal

⁴ Oroszlány Péter: Könyv a tanulásról.

⁵ Kovácsné Sipos Márta : A tanulás fortélyai. 37. oldal

tartós elsajátításában.⁶ A negyedik tényező az egyéb gyűjtőfogalmat kapta, ami azt jelenti, hogy pl. tankönyv nélkül nem tudunk tanulni, a külső feltételek kényelmetlensége (zaj, tanulószobák minősége stb.) is rontja a tanulás szintjét.

1.3 Rejtett tanterv

A rejtett tanterv (hidden curriculum) fogalmát először Elisabeth Vallance használta a nemzetközi szakirodalomban (1977).⁷ A rejtett tanterv élmények, tapasztalatok, ismeretek összessége, amit az adott iskola nem oktat tantervszerűen és tantárgyi formában. Fontos részét képezi azonban a tanulók által elsajátítandó (számonkért) ismereteknek. A rejtett tanterv megnevezést Philip W. Jackson vezette be egy 1968-ban megjelent könyvében.⁸ Szabó László szerint a puskázás, a sűgás is a rejtett tanterv fontos összetevője.⁹ Az iskolákban ez a hatásrendszer meg tudja határozni a diákok sikerességét is.¹⁰ Dolgozatunk célja Jackson meghatározásával a rejtett tanterv egyik tényezőjének feltárása, vagyis a puskázás témakörének megismerése.

1.4 A puskázás

A puska röviden: minden, amit bárminemű számonkérésen - vizsgán, dolgozatíráskor, tesztírások, felelésnél, zárthelyin, egyéb tudásfelmérésen - tilos használni. Kicsit

⁶ A 2. Számú mellékletben látható, hogy a keresőprogram 12200 találatot adja vissza a „puskázási módszerek” kulcsszót.

⁷ Vallance, Elisabeth: Hiding the Hidden Curriculum: An Interpretation of the Language of Justification in Nineteenth-Century Educational Reform.

⁸ Philip W. Jackson: Life in classrooms. Holt, Rhinehart and Winston, New York, 1968

⁹ Az egyik a legbanálisabb iskolai történetek egyike: az értékelésnek az aktusa. Igazán nehéz az teszi (főként a kisiskolás számára) a helyzetet, hogy az iskolában folyó értékelés rendkívüli módon összetett. Skálája széles, megnyilvánulási formái változatosak (nemcsak a tanító, a társak is minősítik egymást). [...] gondoljunk a sűgásra, az iskolai élet egyik legmindennapibb mozzanatára. A gyermektől elvárják, hogy segítőkész legyen társai irányában, ezért segíteni akar: sűg láthatóan nehéz helyzetben lévő társának. Ezért viszont - ha észreveszik - megdorgálják. A nehéz "lecke" itt a kisiskolás számára az, hogy megtanuljon különbséget tenni a segítség megengedett és tiltott formái között. Vagy a gyermek helyes választ ad egy kérdésre: ezért elismerés jár. Ám felfedezik, hogy "puskázással" jutott a helyes válaszhoz: dicséret helyett ismét dorgálást kap. Igazán nehéz tananyag a kisiskolás számára az, hogy a sikerhez nem elég az önmagában helyes válasz, az is kell, hogy az elvárásnak, a szabályoknak megfelelően produkálja azt. Ilyen módon tehát a tanítói elismerés a válaszadás tartalmi helyességén túl az érdeklődést, az akarást, a kemény munkát, a fair játékot is jutalmazza. Megismételjük: e dimenziók implicit módon foglaltatnak benne az értékelésben, amely pedig úgy zajlik le, mintha pusztán és kizárólag a szűk értelemben vett tantárgyi teljesítményt minősítené. Forrás: Szabó László Tamás: A rejtett tanterv, elektronikus változat: http://www.magyarpaxromana.hu/kiadvanyok/soa/szabo_laszlotamas.htm [2011.7.1.]

¹⁰ Szabó László Tamás - Buda Mariann - Buda András - Papp János - Peto Ildikó - Venter György - Veressné dr. Gönczi, Ibolya (2006) A "rejtett tanterv": változatok iskolai életvilágokra = Hidden curriculum: versions of school life worlds. Munkabeszámoló. OTKA.

konkrétabban: minden, amire a visszakérendő tananyag vagy vizsgatételek legfontosabb részeit fel lehet írni, vagy egyéb módszerekkel tárolni - majd egy alkalmas pillanatban le lehet olvasni.¹¹

Vegyünk egy példát: az osztály komoly kihívás előtt áll, félévi felmérőt írnak kémiából. Az osztályban van egy csoport, aki tanul és tudja a tananyagot. Van egy csoport, akiket „kukkolóknak” nevezhetnénk, ők lelesik attól a diáktól az anyagot, aki tudja. Mellé ülnek, sűgásra kérik, durvább esetben lemásolják, megírja nekik a padtárs stb. Maradnak a magányosok, akik saját erőből készülnek, de nem épp tanulással. Mindig akad diák, aki sűg, hiszen népszerűvé teszi a többi tanulónál. „Milyen segítőkész!” – mondják a többiek. Csak a tanár van más véleményen... Idejük nagy része arra megy el, hogy spekuláljanak, hogyan tudnának magukon segíteni. Ma már nem maradnak egyedül, hiszen a világhálón konkrét receptek kerültek fel, specializált profi tanácsadáshoz juthatnak, ha igénylik ezt.¹² Ha nincs ideje elkészíteni valamit, majd segít a kereső program. S mivel a lehetőségek tárháza gazdag, ezért gondoltuk, hogy megvizsgáljuk a felhasználási módokat, hiszen csak így alkothatunk konkrét képet és véleményt.

1.5 A puskázás problematikája

Ebben a fejezetben arra a kérdésre keressük a választ, hogy túl az érdemtelenül megszerzett jó osztályzat igazságtalan voltán, miért is tekinthetjük a puskázást pedagógiai problémának.

Az osztályozás egyik hagyományos szerepe a tanulók motivációja.¹³ A szorgalmasan tanuló diákok számára belső feszültséget kelt, hogy miközben ők megdolgoznak a jó osztályzatért, egyes társaik sokkal kevesebb erőfeszítéssel (puska készítésével) szerzik azt meg, esetleg jobban is szerepelnek. Ez sokszorosan igaz azon diákokra, akiket valamilyen külső tanulási motiváció (jutalom, büntetéstől való félelem) vezérel.¹⁴ A puskázással szerzett kiváló érdemjegy tehát egyrészt magát a tanulót, másrészt pedig a tanuló diáktársait is demotiválja.

¹¹ Abaházi Viktor: Puskázási kézikönyv BBS-Info Kft., 2002

¹² Lásd 2. Számú melléklet

¹³ Birta-Székelly Noémi: Tanárok pedagógiai műveltsége, 133. oldal

¹⁴ Kovácsné Sipos Márta: A tanulás fortélyai, 115. oldal

A puskázás ugyanakkor az egyéni teljesítmény romlását is eredményezheti, hiszen bármilyen kevés használható tudással rendelkezik is a diák, ilyenkor nem tudja azt felidézni, ugyanis csak a puskázásra koncentrál, ahelyett, hogy a meglévő ismereteire építene. Így az is előfordulhat, hogy aki azért puskázik, mert keveset tud, jobban teljesítene puskázás nélkül.¹⁵

A sikeres puskázás egy nagyon érdekes pszichológiai hatásmechanizmussal rendelkezik. A diák jutalmat (jó osztályzat, dicséret) kap a puskázásért. Ez a helytelen cselekedet pozitív megerősítése, ami komoly személyiségfejlődési zavarokat is okozhat, hiszen így a diák nem tud majd különbséget tenni jó és rossz között, illetve a cél eléréséhez nemcsak tisztességes eszközök alkalmazását teszi magáévá.

A pedagógiai segítő szakma, a pedagógus első számú munkaeszköze a személyisége. Felelős diákjai személyiségfejlődéséért és az osztály pozitív csapatszellemének a kialakításáért. A puskázás egyaránt az egyén fejlődését (ösztönzi a munka könnyebbik oldalának preferálására) és a közösségépítést (az összefogó erő a hamis szolidaritás) is negatívan befolyásolhatja, ezért foglalkozni kell vele és a probléma megnyitásával megoldásokban kell gondolkodnunk.

¹⁵ Kovácsné Sipos Mária: A tanulás fortélyai, 107. oldal

2. A kutatás feltételei

2.1 Célok megfogalmazása

A puskázási szokások elemzése során szeretnénk választ kapni arra, hogy milyen gyakran élnek a diákok ezzel az eljárással és kimutatható-e valamiféle rendszeresség a használatban. Egyik legfontosabb célunk a módszerek tisztázása, tehát szeretnénk megismerni a középiskolás diákok által használt leggyakoribb puskázási eszközöket és ezzel együtt a legsikeresebb elrejtési típusokat is. Meg kell vizsgálni, hogy kimutatható-e bármilyen kötődés a tantárgyakhoz. Ezzel szeretnénk rámutatni azokra a tantárgyakra, amelyeknek tanulása a középiskolás fiatalok számára nehézséget okoznak.

A kutatásunk legfontosabb célja azonban bebizonyítani, hogy hiába a retorzió, a diákokat elrettenteni nem tudjuk a puskázástól. Sajnos a jól felkészült puskázót nem lehet lebuktatni. A büntetés szerepe, hogy adott személy számára negatív következményekkel járva a továbbiakban a büntetést kiváltó cselekedet elkerülésére ösztönözzön. Azonban a büntetés, annak ellenére, hogy fontos tanuláselméleti megközelítés és segítheti a hiba belátását, számos káros hatása is ismert: meghunyászkodáshoz, álalkalmazkodáshoz vezethet, fájdalmat és félelmet ébreszt, negatív énkép kialakulást és önbizalomvesztést is okozhat.¹⁶ Büntetés (tüneti kezelés) helyett az okok feltárása és megszüntetésére kell koncentrálnunk.

2.2 A témára vonatkozó szakirodalom áttekintése

A témára vonatkozó szakirodalom kutatása közben szembesültünk azzal a ténnyel, hogy a diákok puskázási szokásainak és módszereinek kutatása mindmáig a pedagógiai tudományok egyik feltáratlan területe. A magyar szakirodalomban érintőlegesen taglalják, egy-egy mondat erejéig megemlítik, ám megelőzésével nem foglalkoznak. Mindeközben a sajtóban egyre sokkolóbb statisztikák jelennek meg, amelyek a puskázás elterjedtségét támasztják alá. A The Telegraph és a Daily Mail is beszámolt arról, hogy az Egyesült Királyságban 4500 diákot kaptak puskázáson az érettségi vizsgák alkalmával.

Az idegen nyelvű szakirodalom már észrevehetően többet foglalkozik a témával. Találtunk két olyan könyvet, amely nem csak érintőlegesen foglalkozik a puskázással. Yulia Poltorak:

¹⁶ Balogh Éva: *Pszichológiai kislexikon*. 53. oldal

Cheating behavior among students of four Moscow institutes című könyvében (1995) 4 Moszkvai iskolában figyelt és kérdezett meg diákokat a puskázás okairól. A diákok nagy része az oktatási rendszer elavultságát nevezte meg a puskázás indokaként. Pontosan az oktatási rendszerek különbségei miatt nem tudtuk a következtetéseit alkalmazni. A másik témába vágó szakirodalom Gregory J. Cizek: Cheating on tests: how to do it, detect it, and prevent című könyve (1999). Ebben a könyvben találtunk először említést az ESA (Error Similarity Analysis) módszerről. Ezzel a módszerrel a rossz válaszok előfordulási gyakoriságát és hasonlóságát vizsgálva megállapíthatjuk, hogy adott osztályban hányan puskáztak egymásról.¹⁷ Érdekességképpen bemutatjuk a Belezza féle ESA képletet:

$$p = \sum_{i=Q}^{W_{AB}} \frac{W_{AB}!}{i!(W_{AB} - i)!} \bar{P}^i (1 - \bar{P})^{W_{AB} - i}$$

18

Ahol p annak a valószínűsége, hogy a diákok egymásról puskáztak.

$\bar{P}$ annak a valószínűsége, hogy két diák rossz válasz adásakor ugyanazt a rossz választ adja meg.

W_A – Az A diák által adott rossz válaszok száma,

W_B – A B diák által adott rossz válaszok száma,

W_{AB} – Azon kérdések száma, amelyre mindkét diák rosszul válaszolt,

Q – Azon kérdések száma, amelyre mindkét diák ugyanazt a rossz választ adta.

Mivel azonban a tanároknak sem idejük, sem energiájuk nincs ezt kiszámolni, illetve kutatásunk fókuszpontja sem a puskázás képletesítése, behatóbban nem szeretnénk foglalkozni az ESA módszerrel.

Végezetül a kutatásunk tárgyát taglaló idegen nyelvű szakirodalom¹⁹ két fontos problémáját említeném meg: Egyrészt a több évtizede írt szakirodalom mára már elavulttá vált (hiszen a digitális technológia elterjedése új távlatokat nyit mind a tanulásban, mind a puskázásban),

¹⁷ Gregory J. Cizek: Cheating on tests: how to do it, detect it, and prevent. 213. oldal

¹⁸ Roland B. Stark: Statistical Methods of Detecting Copying on Multiple Choice Tests: A Review and an Application. 2001, Elektronikus változat: <http://www.integrativestatistics.com/cheating.pdf>

¹⁹ Aiken, L. R.(1991). Detecting, understanding, and controlling for cheating on tests. Research in Higher Education, 32(6), 725-736.

Anderson RE, Obenshain SS. Cheating by students: findings, reflections, and remedies. Acad Med 1994; 69(5), 323-332.

Cornehlens VH. (1965) Cheating attitudes and practices in a suburban high school. Journal of the National Association of Women Deans and Counselors, 28(1), 106-109.

Drake, C. A. (1941). Why students cheat. Journal of Higher Education, 12, 418—420.

Fakouri, M. E. (1972). Achievement motivation and cheating. Psychological Reports, 31, 629-630

Houston, J. P. (1976). Learning and cheating as a function of study phase distraction. Journal of Educational Research 69(7), 247-249.

másrészt pedig rendkívül nehéz hozzáférni ezekhez a művekhez. Csupán hivatkozásokat és összefoglalókat találtam róluk.

Módszertani tekintetben, a kutatási eljárások meghatározása során legnagyobb segítségünkre Falus Iván Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe²⁰ című könyve volt, amely alapvető kutatás-módszertani eljárásokat, általános elveket és törvényszerűségeket fogalmaz meg. Ez a könyv döntő jelentőségű volt kutatási lépéseink meghatározásában és sorrendjében is.

2.3 A hipotézisek megfogalmazása és az adatgyűjtés módja

Kutatásaink megkezdése előtt három hipotézist fogalmaztunk meg. Ezek a hipotézisek a későbbi kutatásaink során vezérfonalul szolgáltak. Az előfeltevések tehát szerkesztési elvként is megnyilvánultak munkánk írása során. A kutatás előtti feltevéseink a következők voltak:

1. Feltételezzük, hogy a 15-19 korú középiskolás diákok mintegy 80 %-a már élt a puskázás lehetőségével egy-egy iskolai számonkérés, különösképpen dolgozatírás során.
2. Második feltételezésünk, hogy a 15-19 korú középiskolás diákok kisebbik része, azaz kevesebb, mint fele bukik le a puskázás során.
3. Feltételezzük, hogy a 15-19 korú középiskolás diákok nagyobbik része, azaz több mint 50%-a csupán biztonságérzet miatt készíti puskáit, tehát a mentőöv másodlagos szerepét szánja neki.

A hipotézisek megfogalmazása során kiválasztottuk a téma vizsgálatára legalkalmasabb kutatási eljárásokat. Kérdéseink megválaszolására egyik leghatékonyabb eszköznek a feltáró módszerek egy fajtája kínálkozott, még hozzá az írásbeli kikérdezés. Lényege abból áll, hogy egy kutatás keretében kérdések segítségével információkat gyűjtünk, s ezek alapján általánosságokat, következtetéseket és tanulságokat vonunk le.

Azért esett a választásunk az írásbeli kikérdezés módszerére, mert ez az eljárás kiválóan alkalmas egyének, csoportok együttes véleményének, szokásainak és hozzáállásának a felderítésére. Segítségével megkísérélhetjük valamely összefüggés feltárását és szabályszerűség igazolását is. Ahhoz, hogy kutatásunk eredményeit általánosíthassuk a lehető

²⁰ Falus Iván (szerk.): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. 540. oldal

legtöbb diák véleményét kellett megtudnunk. Ehhez a leghatékonyabb eljárás az írásbeli kikérdezés.

Az írásbeli (egyéni) kérdőív összeállítása során több kérdéstípust tettünk fel. Igyekeztünk kihasználni a módszer nyújtotta lehetőségeket. A személyekre vonatkozó kérdések után (nem, kor) következtek a kiegészítő kérdések, melyeknek célja a bemelegítés és a bizalom megnyerése. Ezt követték felváltva a nyílt és zárt, azaz a kifejtős és feleletválasztást igénylő kérdések, amelyek a puskázási szokásokra és módszerekre kérdeztek rá.

Kérdéseink összeállítása során igyekeztünk a kérdések minél szélesebb skálájával élni. A puskázási szokások típusain kívül rákérdeztünk a gyakoriságra és az okokra is. A puskázási módszerek tisztázása mellett kitértünk a puskázás készítésének formáira és nem utolsósorban a tantárgy- és tanárfüggés lehetőségeire is. A felmérőlap a mellékletben található.

2.3 A mintavétel és a kutatás során felmerülő nehézségek

Az adatgyűjtést tehát írásbeli kikérdezés módszerével végeztük. A mintaválasztás során igyekeztünk különféle, általunk támasztott kritériumoknak megfelelni. Az egyik ilyen kritérium a mennyiség kérdése volt, ugyanis általános tanulságok levonásához nem elég pár tucat embert megkérdezni. Ezért a megkérdezettek számát legalább 500 főben állapítottuk meg. A használt mintát bővebben a 3.2-es pontban (Kiértékelés – a minta jellemzői) fogjuk bemutatni.

A másik fontos feltétel az oktatási intézmények kiválasztásához kapcsolódik, ugyanis kutatásunk során legalább részben két iskolatípus eredményeit is szeretnénk volna összehasonlítani: kutatásunkhoz 5 gimnáziumot²¹ és 5 szakközépiskolát²² választottunk ki. Mindegyik intézményben 50-50 diák töltötte ki kérdőívünket és ezáltal hozzájárultak dolgozatunk sikerességéhez és eredményességéhez is.

²¹ Selye János Gimnázium, Jókai Mór Gimnázium, Gimnázium Párkány, Duna utcai Magyar Tannyelvű Alapiskola és Gimnázium, Füleki Gimnázium

²² Magán Szakközépiskola Bátorkeszi, Komáromi Ipari Szakközépiskola, Műszaki Szakközépiskola Dunaszerdahely, párkányi Összevont Szakközépiskola, Jedlik Ányos Elektrotechnikai Szakközépiskola, Érsekújvár

Az írásbeli kikérdezés a fogadó intézmények segítőkészsége és a tanárok együttműködése nélkül nem valósulhatott volna meg. Mindegyik iskola bizalommal fogadott a diákok pedig, ahogy azt a kitöltött kérdőívek mutatják meglehetősen őszinték voltak. Az iskolától azt kértük, hogy a kérdőívek kitöltésekor a diákokon kívül csak a kérdezőbiztosok tartózkodjanak a teremben. A diákok bizalmának megnyerése érdekében, még a kérdőívek kiosztása előtt bemutattunk néhány olyan módszert, amit középiskolás korunkban mi is használtunk. Majd biztosítottuk őket arról, hogy az iskolának nem juttatjuk vissza a válaszaikat.

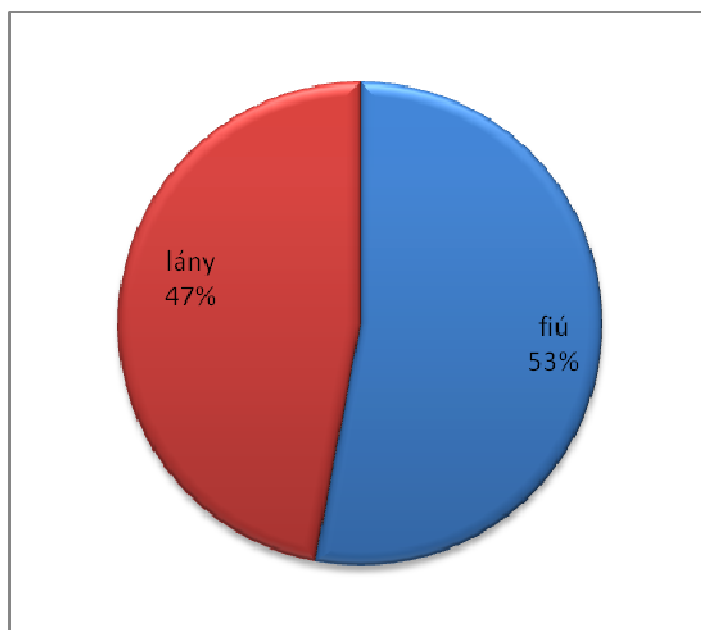
3. A kutatás gyakorlati része

3.1 Kutatási probléma és módszertana

Az elméleti részben már foglalkoztunk azzal, hogy a tesztelés lehetővé tesz olyan eszközöket is, amelyek nem elfogadhatóak a számonkérésnél. Főleg, ha a használható tudást szeretnénk átadni a diákoknak. Célunk minél több empirikus adathoz jutni, amely értékelésével választ tudunk adni arra a kérdésre, hogy miért használnak puskát a diákok, mennyi időt töltenek el készítésükkel és hova rejtik azt.

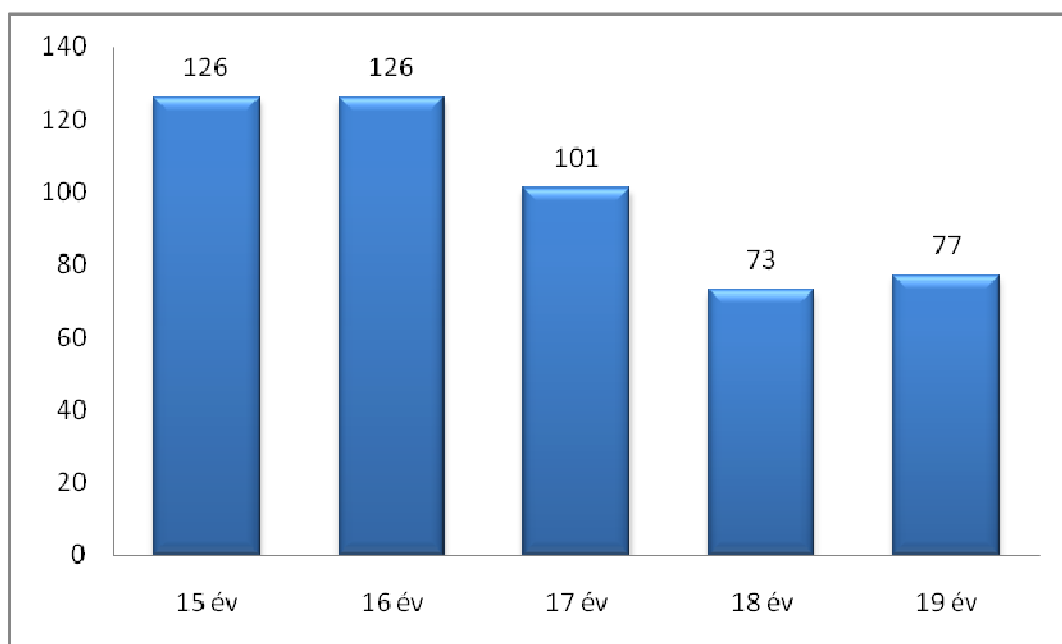
3.2 Kiértékelés – a minta jellemzői

A munka kiértékeléséhez érve először a minta jellemzőit, nemek, korcsoportok és tanulmányi eredmények szerinti megoszlását szeretnénk bemutatni.

1. ábra (nemek aránya)

A megkérdezett tanulók 53%-a volt fiú, 47 %-a lány (lásd 1. ábra). Ezen eltolódás a szakközépiskolák tanulóinak köszönhető, akik közt nagyobb számban voltak fiúk. Ami az egyes korcsoportokat illeti, a 15-19 éves korosztály nagyjából egyenletesen jelent meg a vizsgálat mintájában (2. ábra).

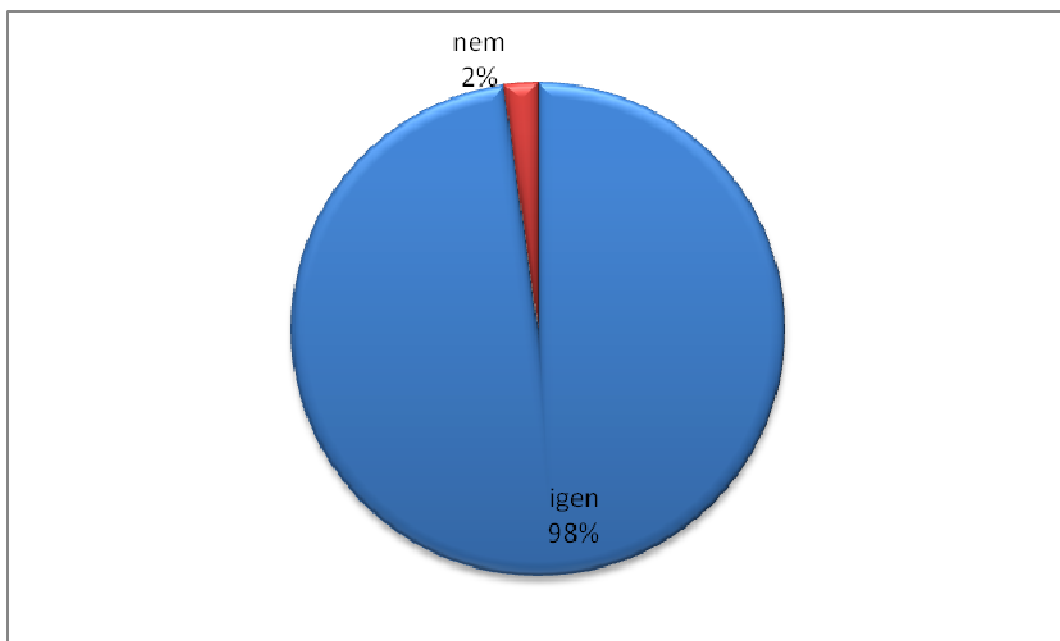
2. ábra (kor szerinti megoszlás)

Ha a megkérdezett tanulók tanulmányi eredményeit vesszük szemügyre, hasonlóképpen a nemek megoszlásához, itt is az iskolatípus volt döntő jelentőségű, hiszen míg a gimnazisták nagyjából dicséretes ill. kitűnő, addig a szakközépiskolások jobbra közepes tanulónak érzik magukat.

A minta meghatározásakor a témavezetőnkkel közösen arra jutottunk, hogy a hipotéziseink függvényében nem szükséges túlságosan kötött mintával dolgoznunk, hiszen a probléma, amit körbejárunk általános jellegű.

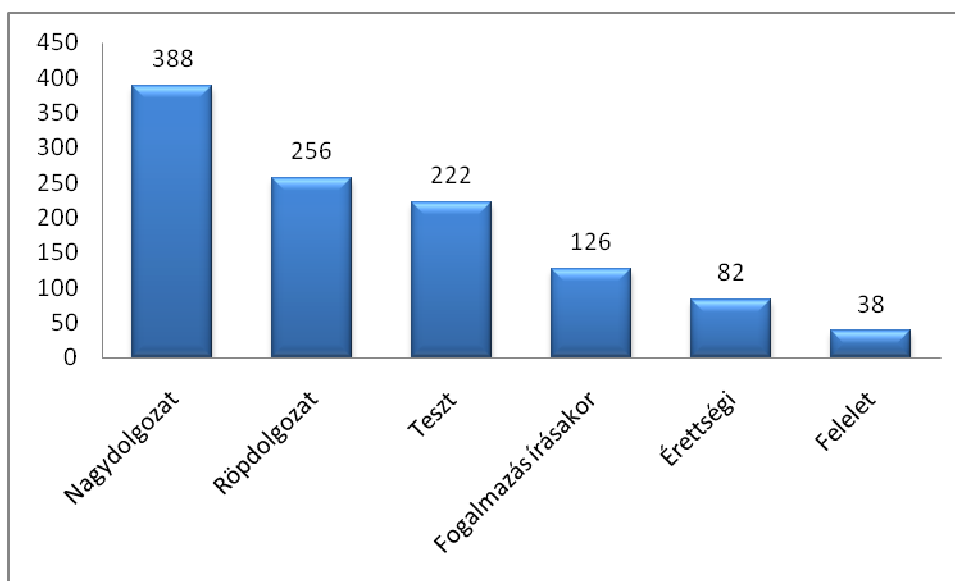
3.3 Az eredmények a hipotézisek függvényében

H1: Feltételezzük, hogy a 15-19 korú középiskolás diákok mintegy 80 %-a már élt a puskázás lehetőségével egy-egy iskolai számonkérés, különösképpen dolgozatírás során.

3. ábra (puskázta-e már?)

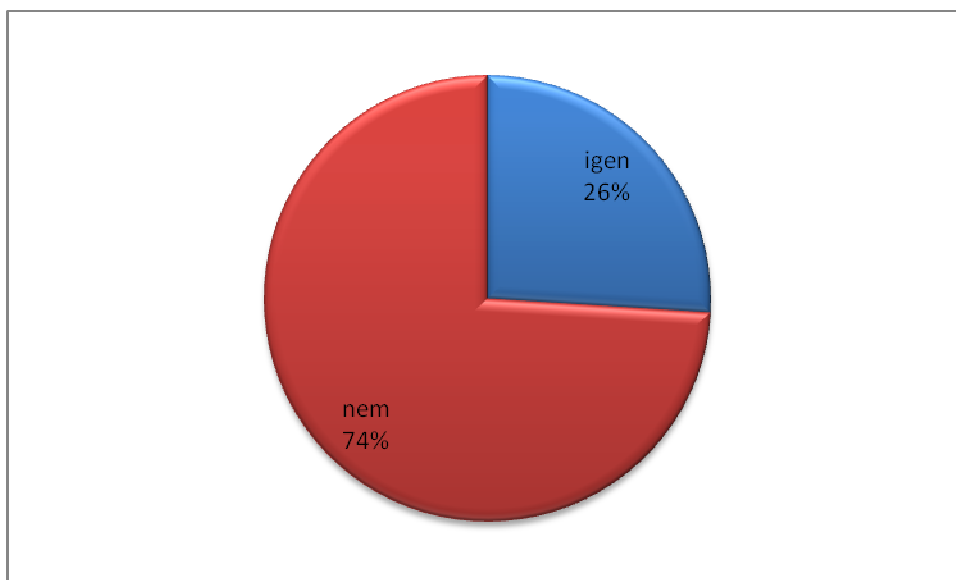
Az első hipotézisünk megkérdőjelezhetetlenül igazolást nyert a kutatás eredményének fényében. Az iskolatípus, korosztály, nem és előmenetel tehát elhanyagolható, hiszen a megkérdezettek több mint 98%-a puskázott már életében legalább egyszer (3. ábra). Arra a kérdésre, hogy „készítettél-e már puskát?“, a válaszadók 93%-a válaszolt igennel (1. táblázat), ami még inkább megerősíti hipotézisünket. Igazolást nyert továbbá, hogy leggyakrabban nagydolgozat, ill. kisebb mértékben röpdolgozatok esetében használnak a tanulók puskát.

4. ábra (mikor puskázol?)

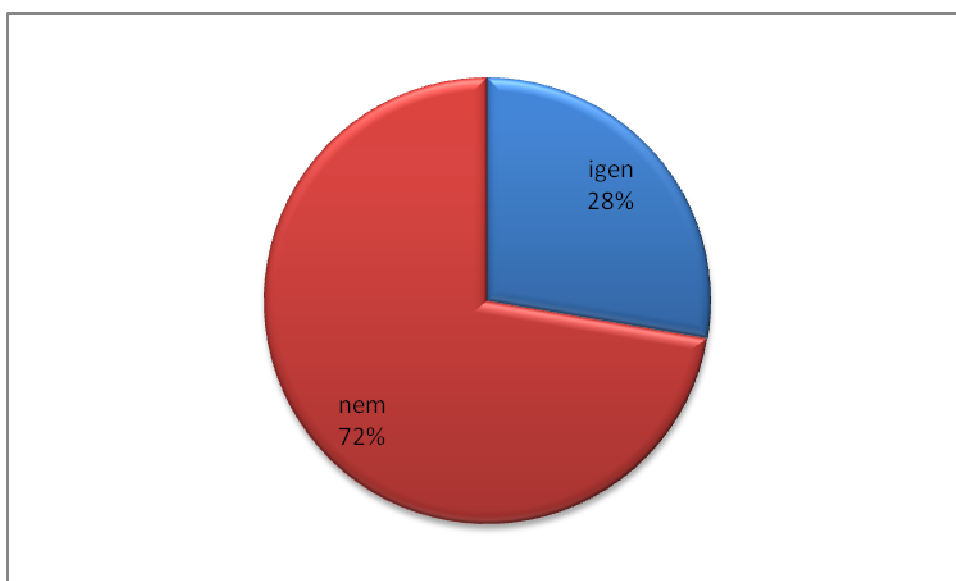
H2: Második feltételezésünk, hogy a 15-19 korú középiskolás diákok nagy része, azaz több, mint fele nem bukik le a puskázás során.

Feltételezésünk első felét egyértelműen igazolja az 5. ábra, mely szerint a megkérdezett tanulók 74%-a még egyszer sem bukott le puskázás közben.

5. ábra (buktál már le?)

A lebukásokat vizsgálva – már nem kimondottan a hipotézishez kötődve – azt tudjuk megállapítani, hogy a puskázás leggyakoribb következménye az elégtelen osztályzat volt (6. ábra). Azonban ennek előfordulása sem mondható általánosnak.

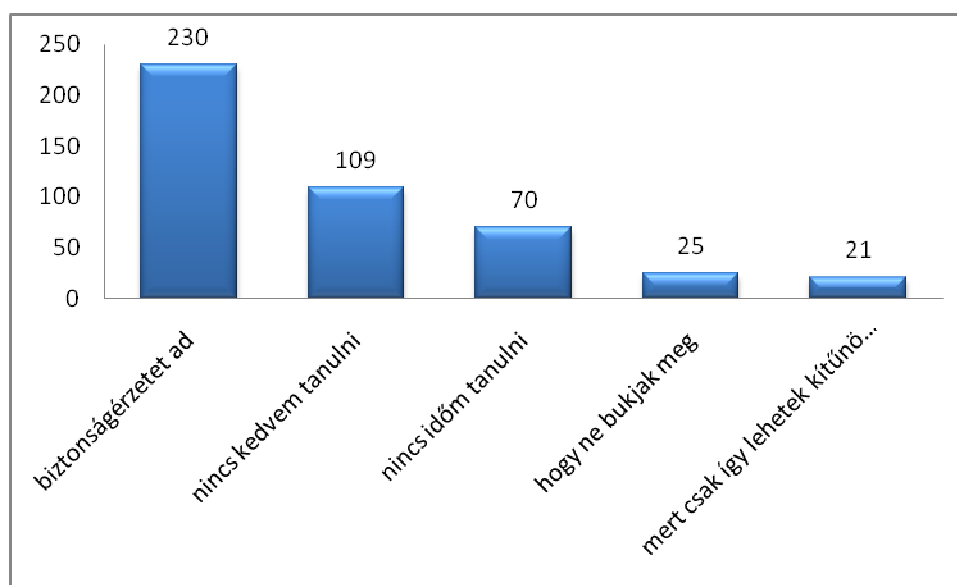

6. ábra (Kaptál ötöst?)

H3: Feltételezzük, hogy a 15-19 korú középiskolás diákok legalább 40 %-a csupán a biztonságérzet miatt készíti puskáit, tehát csupán a mentőöv másodlagos szerepét szánja neki.

Ha csak a végeredményt nézzük, megállapítható, hogy a puskázás indoklásaként valóban a legtöbben azt a válaszlehetőséget jelölték meg, hogy a puskázás biztonságérzetet ad nekik – arányuk jócskán meghaladja a 40%-ot. Mindezeket figyelembe véve azt kell mondanunk, harmadik hipotézisünk is igazolást nyert.

Adataink is igazolják, hogy a diákokat a helytelen cselekvéstől mindhiába próbáljuk büntetéssel eltéríteni. Az averzív kondicionálás²³ azért sem tud ebben az esetben működni, mert annak feltétele, hogy a helytelen cselekvést minden esetben büntetés kövesse. A felmérésből pedig az derül ki, hogy a diákok háromnegyede sikeresen puskázik, ezzel elkerüli a büntetést és pozitív megerősítést kap.²⁴

7. ábra (miért puskázol?)

A 7. ábra által szemléltetett eredményeknél maradva leszögezhetjük, hogy a puskázás motivációjának leginkább a diákok biztonságérzetének növelése tekinthető.

²³ Érdemes kitérni a büntetés és negatív megerősítés közti különbségre. A büntetés nem egyezik meg a negatív megerősítéssel. A negatív megerősítés egy averzív esemény megszűnése a megfelelő válasz hatására, ezzel növelve az adott válasz valószínűségét. A büntetés szerepe alapvetően egy adott cselekedet (például a puskázás) előfordulásának csökkentése. Forrás: Rita Atkinson, Richard Atkinson, Edward Smith, Daryl Bem, Susan Nolen-Hoeksema: Pszichológia, 214. oldal

²⁴ Pozitív megerősítés: egy válasz pozitív inger, jutalom (ez esetünkben a jó osztályzat) általi megerősítése. Forrás: Balogh Éva: Pszichológiai kislexikon, 262. oldal

A biztonságérzet fontosságára utal Kovácsné Sipos Mária is a tanulás fortélyai című könyvében. Felmérésünk abszolút megerősíti azon elméletét, amely szerint, ha a diák abban a tudatban keresi a választ egy adott kérdésre, hogy bármikor kikeresheti, akkor sokkal könnyebben eszébe jut a megoldás. Ezzel csökken ugyanis a rá nehezedő stressz és könnyebben felidézi a megtanultakat.²⁵

A második leggyakrabban adott válasz, hogy a diáknak „nincs kedve tanulni”. Ez motivátlanságra utal. Azt jelzi, hogy a diákok ösztönzésében a másodlagos megerősítő²⁶ szerepe megváltozik. Hiszen nem kitartó tanulással és munkával érdemli ki az elismerést, hanem csalással. Ugyanakkor serdülő korban gyakran előfordul, hogy a tanulóknak semmihez sincs kedvük, unatkoznak és elutasítják a kapott feladatok elvégzését. Ez a szabadidő „értelmetlen” eltöltésével szemben tanúsított ellenállás, annak a jele, hogy a serdülőkorban lévő fiatal számára világossá kell tenni, hogy a tőle elvárt cselekedet az ő hasznát szolgálja.²⁷

A diákok 5%-a írta, hogy azért puskázik, mert nem képes elsajátítani a tananyagot és csak így tudja elkerülni a bukást, vagyis mentőövként használja fel ezt a lehetőséget is. A gyerekek 8-15%-a valamilyen tanulási zavarral küzd. A tanulási zavarok, ha nincsenek időben felismerve és kezelve, akkor könnyen viselkedési problémákhoz vezethetnek.²⁸ Ezek az adatok arra is utalnak, hogy az érvényes tananyag tartalmi és mennyiségi mutatóinak ártértékelésére is szükség volna mindazok mellett, hogy a diákok tanulási szokásai sem hatékonyak. Hiszen a túlterheltségből fakadó fáradékonyság, a rossz napirend is gátló tényezője a hatékony tanulásnak. Gyakran tapasztaljuk, hogy a diákok a könnyebb tananyaggal kezdik és mire a legnehezebb tananyag tanuláshoz fognának, már sem kedvük, sem idejük nem marad és ez a tény adja a továbbgondolást, hogy segítsenek a helyzetükön: puskát készítenek vagy beszereznek egyet. Ebben az esetben is látjuk, hogy többtényezős folyamatról van szó, amely értékelése egyoldalú maradna, ha csak csupán a diák oldaláról közelítenénk meg a jelenséget.

²⁵ Kovácsné Sipos Mária: A tanulás fortélyai, 107. oldal

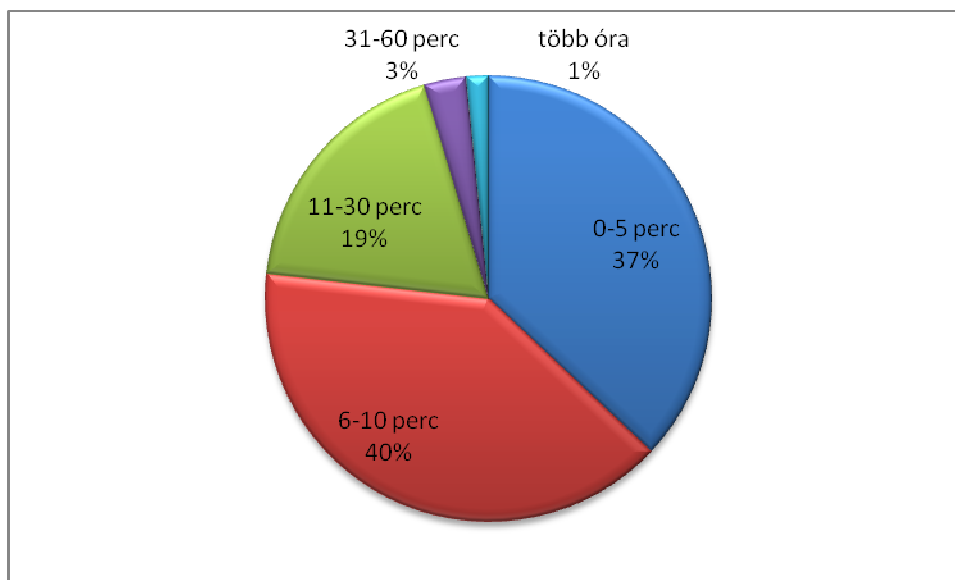
²⁶ Az ösztönzésnek alapvetően két csoportja van: az elsődleges megerősítés már előzetes tanulás nélkül is jutalomként funkcionál (például, ha valaki szereti az édességet, akkor nem kell őt külön motiválni a csoki evésre). A másodlagos megerősítés nem önmagukban jelentenek jutalmat, hanem más eseményekhez fűződő viszonyuk révén (A pénz vagy a jó osztályzat például önmagában nem tekinthető ösztönzőnek, de annak alapján, amit kulturális tapasztalataink által ezek képviselnek már igen). Forrás: Rita Atkinson, Richard Atkinson, Edward Smith, Daryl Bem, Susan Nolen-Hoeksema: Pszichológia, 288. oldal

²⁷ Franz J. Mönks – Alphons M. Knoers: Fejlődéslélektan, 213. oldal

²⁸ Birta – Székely Noémi: Tanárok pedagógiai műveltsége, 57. oldal

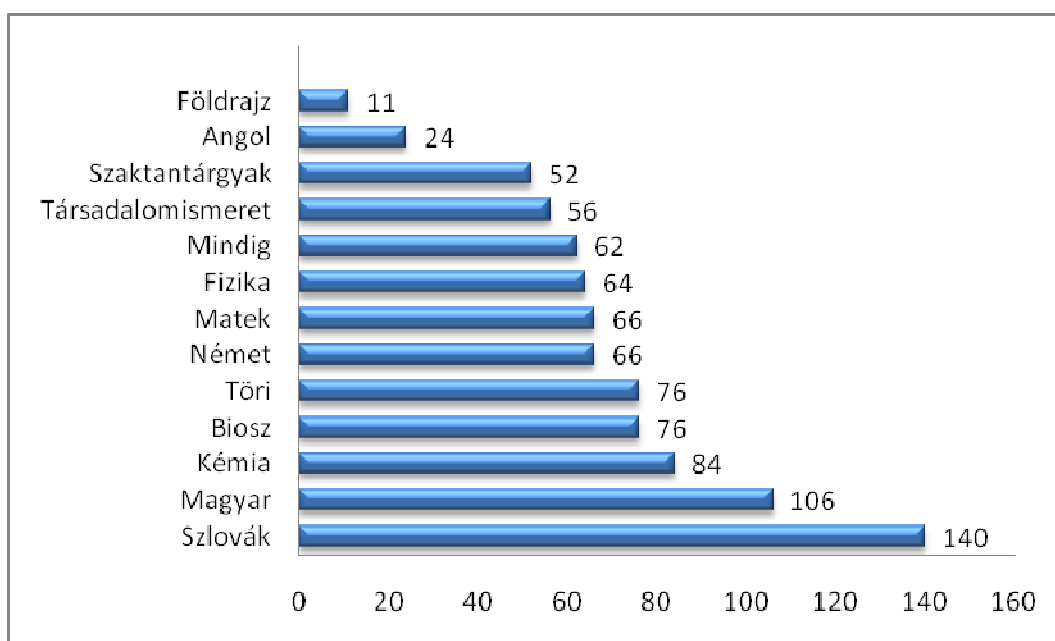
3.4 A kutatásból levonható további tanulságok

A tanulók általában (a diákok 77%-a) a puskák elkészítésével kevesebb, mint 10 percet foglalkoznak (7. ábra), tehát ez a tevékenység kevésbé válthatja ki a tanulást, sokkal inkább egy utolsó ismétlésnek felelhet meg.

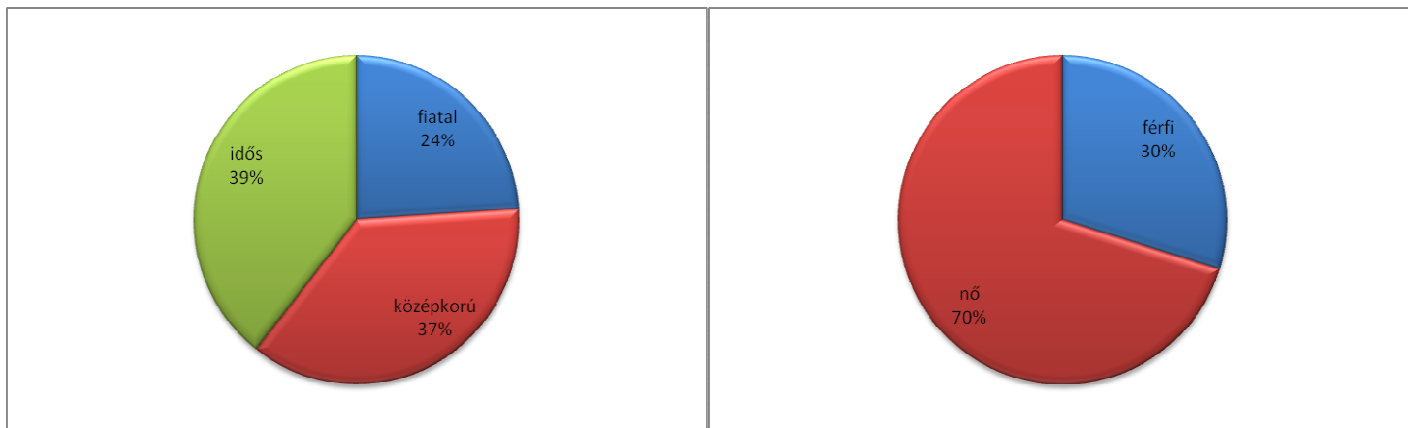
8. ábra

Ha azt vizsgáljuk, mely tantárgyakon puskáznak legtöbbször a diákok (9. ábra), kijelenthetjük, hogy leginkább a nyelvek területén van szükségük a diákoknak puskázásra. Az eloszlás ettől eltekintve egyenletesnek tekinthető.

9. ábra

Nagyon izgalmas kérdésnek ígérkezett, hogy vajon miként látják a tanulók, milyen nemű (11. ábra) és korú (10. ábra) tanároknál van módjuk leginkább a puskázásra. Az eredmények azt mutatják, leginkább a középkorú vagy annál idősebb női pedagógusok azok, akik mellett a diákok nyugodtan puskázhatnak.

10. ábra

41. ábra

Ezt az egyértelműnek tűnő eredményt azonban beárnyalják a részadatok, melyek szerint ez mégsem olyan egyértelmű, mint ahogy azt az összesítés mutatja. A gyakorlat azt a feltételezést igazolta, hogy minden iskolán van egy-két olyan tanár (akármilyen nemű vagy korú), akinél „híresen” könnyű puskázni, a diákok pedig ebből az egy-két tanárból szűrtek le olyan általánosítást, ami természetesen iskolánként más és más.

Mindezeket összegezve kijelenthetjük, hogy a kérdés bizonytalan paraméterek (nem, életkor) függvénye. Az, hogy kinél tudnak puskázni, egyéni, emberi tulajdonságok összességéből fakad.

3.4.1 A legelterjedtebb és legsikereesebb módszerek bemutatása

A megkérdezett diákok legnagyobb része (több, mint a fele) válaszolta azt, hogy a puskájukat leggyakrabban valamelyik ruhaneműjükben rejtik el. A legjobban bevált ruhadarabok közé a pulóvert, és nadrágzsebet sorolták. Több lány írta válaszul a melltartót is.

A második legnépszerűbb puskázási módszer a tolltartóban elrejtett puská. A tanárok sokszor azzal kezdik a dolgozat íratását, hogy mindent el kell pakolni az asztalról, ennek ellenére a tolltartót mégis figyelmen kívül hagyják. Ez nagyszerű alkalmat nyújt a puská elrejtésére.

A megkérdezettek közül 130 diák szerint bizonyul sikeresnek a padból való puskázás. A kis papírra előre megírt puskát a padban rejtik el. A lebukás veszélye ennél a módszernél a legmagasabb, ugyanis már elővenni sem egyszerű a padból dolgozatírás közben, nem még elrejtteni.

Negyedik helyen végzett a lábon és a láb alatt elrejtett puská. A lábon elhelyezett papír nem kelt feltűnést, hiszen a pad alja, esetleg a ruha könnyen eltakarja a tanár elől. Ugyanez a helyzet áll fenn a láb alá rejtett puskánál is.

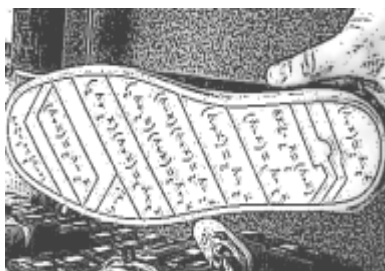
Szinte ugyanennyi diák vallja a bevált módszernek a dolgozatpapír alá elhelyezett puskát. Itt gyorsan kell cselekedni, hisz az előző módszerekkel ellentétben a diák ebben az esetben nem a szünetben, hanem az óra elején rejt el a puskát.

A megkérdezett diákok tíz százaléka vallja azt, hogy a tankönyv, atlasz, füzet kiválóan képes elrejteni a puskát anélkül, hogy feltűnést keltene. Ez abban az esetben lehetséges, ha dolgozatírásoz szükségesek a fent említett eszközök.

Összesen 56 diák (azaz a diákok 11,2%-a) takargatja a puskáját a könyöke alatt, illetve a tenyerében. Praktikus megoldás, mert nem kell bajlódni a puska elővételével, ugyanakkor az elrejtése nehézkes.

A 8. leggyakoribb eset, hogy diákok a cipőjük talpára ragasztják a puskát. Ennek előnye, hogy viszonylag sok információ fér, de jól láthatóan kell írni, mivel nem egyszerű olyan testhelyzetet találni, amivel könnyen olvashatóvá válik a szöveg.

A földön hagyott táska kiváló rejtékhelyéül szolgál a puskának. Mivel az iskolatáska egyébként is tele van könyvekkel, füzetekkel, lapokkal, ezért nem kelt feltűnést egy apró papírlap sem. Arra viszont ügyelni kell, hogy elég nagyok legyenek a betűk ahhoz, hogy a székről ülve is jól olvasható legyen a szöveg.

A számológép elengedhetetlen kelléke egyes számtan óráknak. Néhány fejezetnél a diákok a dolgozatírás közben is használhatják. Puskázásra a legalkalmasabbak a kinyitható előlappal rendelkező számológépek, amelynek belsejébe felragasztható néhány információ.

3.4.2 A legkreatívabb puskázási módszerek bemutatása

A teljesség igénye nélkül felsorolnánk az általunk legérdekesebbnek és legkockázatosabbnak tartott puskázási módszereket.

Az üdítő flakon belsejébe írt szöveg: Az puskázásban jártas diákok körében ismert az a módszer, amikor az üdítő flakonon lévő reklámcímke belsejére írják a tananyagot. A tanárok többségében fel sem merül ez a lehetőség, ezért többen bátran alkalmazzák.

Az egyik legvakmerőbb módszer, amikor a diák nem adja le a dolgozatát. Ezek után otthon a füzetből és könyvből kidolgozza az írásbelit, kiosztásnál pedig a diák úgy tesz, mintha osztályzat nélkül kapta volna meg a dolgozatát. Reklamál a tanárnál, aki elnézést kér és ott helyben kijavítja a hibátlan dolgozatot.

UV toll: Ennek a módszernek az előnye, hogy szinte képtelenség vele lebukni, amennyiben a tanár még nem találkozott ilyen írószerrel. Használható a padon, de célszerűbb kézre írni vele, ugyanis ilyenkor még az átültetés veszélye sem áll fenn. Egy apró gombnyomással az UV fény láthatóvá teszi a másolandó szöveget.

3.4.3 Javaslatok a puskázás megakadályozására

Megoldás lehet, ha olyan számonkérési formát választunk, amelynél nagyon nehéz, vagy lehetetlen puskázni. Ezek bizonyos esetekben túlnőnek a klasszikus értelemben vett osztályterem határain.

3.4.3.1 A hagyományos értelemben vett tesztelés optimalizálása

Pedagógiai szempontból az egyik legegyszerűbb megoldás a számonkérés optimalizálása, ezzel csökkentve a puskázás lehetőségét. Annak ellenére, hogy a diákok rendkívül leleményesek egy kis odafigyeléssel megnehezíthetjük a dolgukat:

1. Dolgozatírásnál lehetőleg előre megjelölt (például lepecsételt) papírt használjunk. Ne engedjük, hogy saját lapot használjanak. Ezzel elkerülve az előre megírt válaszok leadását, illetve bármilyen egyéb preparált papír használatát.
2. A diákok átültetésével (csak a tollat vihetik magukkal), kiszűrjük az előre elrejtett segédeszközök használatát (pad alá, székre írt, füzettartóba csúsztatott, padra rajzolt).
3. A pad lerámoltatásával és kiürítésével kiváló rálátást nyerünk a dolgozatíró apró mozdulataira. Csak a toll és papír maradhat az asztalon, minden más a nem kívánt segédeszközök rejtekhelyéül szolgálhat.
4. Osszuk az osztályt legalább 2 csoportra, ezzel megnehezítve az egymás közti kommunikációt.
5. Véletlenszerűen nézzük meg néhány diák tenyerét, illetve emeljük fel a papírját – ezzel ellenőrizve, hogy puskázik-e.
6. Ne diktáljuk le előre a kérdéseket! Mert a kérdések kidolgozása alatt szabadon keresgethet a puskái között. A legbiztosabb módszer, ha a kérdés lediktálása után hagyunk egy kis időt (csak, amennyi feltétlenül szükséges) a kidolgozására. Így tényleg csak az tudja a választ, aki fejből és nem papírról írja, nincs ugyanis ideje kikeresni.

A gyanús jelek:

Ha a tanár közeledésére hirtelen mozdulatokat tesz a diák, az azt jelzik, hogy valami nincs rendben. Valószínűleg a puskáját kellett elrejtenie.

Az osztály végébe állva érdemes megfigyelni, hogy melyik diák kezd el forogni, hiszen a puskázók számára kulcsfontosságú a tanár pozíciója. Aki a válaszon gondolkodik, azt nem érdekli a tanár mozgása.

A sistergő papírlap, illetve a leeső tárgyak szintén nem megengedett módszerek alkalmazását sejtetik.

Természetesen, így sem szűrhetünk ki minden csalást, hiszen a diákok rendkívül leleményesek és egyre ügyesebb módszereket alkalmaznak. Ahogy a felmérésünk is mutatja, nem fogjuk tudni kiszűrni a csalást, azt viszont el tudjuk érni, hogy kevesebb kérdésünkre tudják kipuskázni a választ. Így nem a kívánt osztályzatot szerzik meg és nem kapnak pozitív megerősítést.

3.4.3.2 Amikor a puska mit sem ér – a projektmódszer

Ennek a módszernek három fontos jellemzőjét emelném ki, ami megkülönbözteti a hagyományos iskolai oktatástól: diákorientált, cselekvésorientált és produktumorientált.²⁹ Esetünkben az utóbbi a kulcs, hiszen az elkészítendő projekt személyre szabott. Nem lehet a padtársról lemásolni.

Természetesen a projektmódszer a tanárok részéről is teljesen más szemléletet kíván. Tudomásul kell venni, hogy a tanulók egyéni ütemben haladnak, a jobb képességűeket több és változatosabb anyaggal lehet lekötni, a gyengébbeket fejleszteni kell. Ugyanakkor, aki az egyik projektben kiválóan teljesít, a másikban éppen a lemaradók közé sorolódhat. Ez szöges ellentétben áll az iskolákban bevett gyakorlattal, amely a diákokat jó, közepes és rossz tanuló kategóriába sorolja.³⁰ A diákok fejlődése közötti különbségek nagyban befolyásolják a tanulás eredményességét. A tanulás irányításának / tanításának mindehhez alkalmazkodni kell.³¹

3.4.3.3 Az ismeretek helyett a készségek számonkérése

Egy fogalom jelentése vagy egy évszám könnyen kipuskázható és lesúgható, de egy képlet kiszámítása, vagy egy történelmi folyamat több szempontból történő megvizsgálása nem leshető le egy papírdarabról. Annak ellenére, hogy a pedagógia folyamatosan a képességek

²⁹ Joan-Ivonne Bake: The Project Method (Die Projektmethode), 12. oldal

³⁰ Nyíriné Fejlesztés Tóth Edit: Az aktív tanulás módszerei, 140. oldal

³¹ Bordás Sándor – Forró Zsuzsanna – Németh Margit – Stredl Terézia: Pszichológiai Jegyzetek, 316. oldal

(kompetenciák) fontosságát hangsúlyozza, a diákoktól elvárt képességek meghatározására és pontosítására a mai napig nem került sor.³²

3.4.3.4 Az osztályozás súlypontjának áthelyezése

A felmérésből kiderül, hogy leggyakrabban nagydolgozat alkalmával (a diákok 77%-a), míg legkevésbé felelés során (7,6%) használnak a diákok tiltott segédeszközöket. Ennek alapján megfelelő megoldás lehet az írásbeli kikérdezés minimalizálása és a szóbeli számonkérés gyakoribb alkalmazása. Ez lehetőséget nyit arra, hogy az osztályozásnál ne csak a diákok teljesítményét és eredményeit vegyük figyelembe (ezzel ugyanis demotiváljuk a szorgalmas, de kevésbé eredményes tanulókat), hanem az egyéni fejlődést is.³³

Természetesen tisztában vagyunk a merev tanterv által szűk keretek közé szorított lehetőségekkel, azonban célunk a puskázást megakadályozó lehetséges módszerek bemutatása volt, nem pedig ezen módszerek gyakorlati megvalósíthatóságának mérlegelése.

³² Vajda Barnabás: Bevezetés a történelemdidaktikába és a történelemmetodikába, 54. oldal

³³ Miron Zelina: Stratégie a metódy rozvoja osobnosti, 53. oldal

Befejezés

A dolgozat lehetővé tette bepillantást nyerni a választott témába. A feldolgozott adatok is mutatják, hogy aktuális pedagógiai problémát boncolgattunk. Úgy gondoljuk, hogy sikerült bebizonyítanunk a puskázás a középiskolás diákok körében egy elterjedt jelenség, amire a pedagógusoknak még a mai napig sem sikerült megnyugtató választ adniuk. Van olyan pedagógiai vélekedés is, hogy a puska elkészítése alatt a diák valamilyen szinten elsajátítja a tananyagot, megismerkedik vele, vagyis „segít” a tanulásban. Bemutattuk, hogy ez sajnos nem így van, mert túl azokon a pedagógiai problémákon, amikre rávilágítottunk a puska nem csak öncélú eszköz, hanem kölcsönözhető, eladható, becserélhető is.

Látható, hogy a számonkérés közben tanúsított szigor nem tudja megakadályozni a tiltott eszközök használatát, ugyanis a diákokat csak nagyon kis számban érik tetten. Közülük is keveset ér retorzió. A büntetés csak tüneti kezelés, ami már csak azért sem célravezető, mert csak arra ösztönzi a diákokat, hogy egyre újabb és jobb módszereket dolgozzanak ki, hogy ne bukhassanak le.

A puskázás okát kell megtalálnunk, majd ezeket a kiváltó okokat kell megszüntetnünk. Ezzel tudjuk elejét venni a középiskolákban tapasztalható puskázás elhatalmasodásának. Egyértelmű recept nincs, célunk az volt, hogy legalább rámutassunk azokra a lehetőségekre, amelyek csökkentik a tisztességtelen előnyökhöz való jutást a diákoknál.

Irodalomjegyzék

Aiken, Lewis: Detecting, understanding, and controlling for cheating on tests. *Research in Higher Education*, 32(6), 1991. ISSN: 03610365. 725-736.

Atkinson, Rita – Atkinson, Richard – Smith, Edward – Daryl, Bem - Susan Nolen-Hoeksema: *Pszichológia*, Osiris Kiadó, Budapest. 2001. ISBN: 9633795400. 660 oldal.

Abaházi Viktor: *Puskázási kézikönyv*. BBS-Info Kft, Budapest. 2002. ISBN 9638628804. 127 oldal.

Anderson, Robert, Obenshain, Scott: Cheating by students: findings, reflections, and remedies. *Acad Med.* 69(5), 1994. ISSN: 10402446. 323-332.

Bake, Joan-Ivonne: *The Project Method (Die Projektmethode)*, GRIN Verlag, 2010. ISBN: 9783640732272, 40 oldal.

Balogh Éva: *Pszichológiai kislexikon*. Tóth Könyvkereskedés és Kiadó, Debrecen. 1997. ISBN: 963908195. 349 oldal.

Birta – Székely Noémi: *Tanárok pedagógiai műveltsége*, Ábel Kiadó, Kolozsvár, 2007. ISBN: 9731140261. 168 oldal

Bordás Sándor – Forró Zsuzsanna – Németh Margit – Stredl Terézia: *Pszichológiai Jegyzetek*, Selye János Egyetem, Komárom, 2006. ISBN: 8089234119. 320 oldal

Cizek, Gregory: *Cheating on tests: how to do it, detect it, and prevent it*. Mahwah, N.J. : L. Erlbaum Associates, 1999. ISBN: 0805831452. 240 oldal

Cornehlse VH.: Cheating attitudes and practices in a suburban high school. *Journal of the National Association of Women Deans and Counselors*, 28(1), 1965. ISSN: 1935-990. 106-109.

Drake, As: Why students cheat. *Journal of Higher Education*, 12, 1941. 418—420.

Falus Iván (szerk.): *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2000. 540 oldal.

Fakouri, Michael: Achievement motivation and cheating. Psychological Reports, 31, 1972. ISSN 0033-2941. 629-630

Houston, John: Learning and cheating as a function of study phase distraction. Journal of Educational Research 69(7), 1976. ISSN:2141-5161. 247-249.

Hunyady Györgyné – M. Nádasi Mária – Serfőző Mónika: Fekete pedagógia. Argumentum Kiadó. Budapest, 2006. ISBN: 963 446 387 8. 186 oldal.

Hunyadi Györgyné - M. Nádasi Mária : Osztályozás? Szöveges értékelés? Dinasztia Kiadó Budapest. 2004. ISBN: 9636573808 312 oldal.

Jackson, Philip: Life in classrooms. Teachers College Press, New York, 1968. ISBN 0807730343. 183 oldal

Kovács István Vilmos: A lisszaboni folyamat és az oktatás - Barcelonától az első időközi jelentés elfogadásáig. In: Új Pedagógiai Szemle 2004. 7-8. Szám, ISSN 1215-1807. 153-174. oldal

Kovácsné Sipos Márta: A tanulás fortélyai. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2003. ISSN 1215-1807 135 oldal.

Lappints Árpád: Tanuláspedagógia. Comenius Bt., Pécs. 2002. ISBN 9630090465. 311 oldal.

Magyar Miklós: Játsszani is engedj szép, komoly fiadat. In: Multimédia az Oktatásban 2007. 115-119. oldal

M. Nádasi Mária: Adaptivitás az oktatásban. Comenius Bt., Pécs, 2001. ISBN: 9630062720. 144 oldal

Mönks, Franz - Knoers, Alphons: Fejlődéslélektan, Urbis Kiadó Budapest. 2004. ISBN: 9639291684. 309. oldal

Nagy József: XXI. század és nevelés. Osiris Budapest. 2002. ISBN 9633797691. 351 oldal.

Nyíriné Fejlesztés Tóth Edit: Az aktív tanulás módszerei, Új Pedagógiai Szemle 6-7. sz. 2010. ISSN 1215-1807. 135-145. oldal

Oroszlány Péter: Könyv a tanulásról. Független Pedagógiai Intézet, Budapest. 2004, ISBN 9638328738

Poltorak, Yulia: Cheating behavior among students of four Moscow institutes, In: Higher Education. 1995. ISSN: 0018-1560. 225-246.

Roland B. Stark: Statistical Methods of Detecting Copying on Multiple Choice Tests: A Review and an Application. 2001, Elektronikus változat:
<http://www.integrativestatistics.com/cheating.pdf> [2011.8.1.]

Szabó László Tamás: A rejtett tanterv, elektronikus változat:
http://www.magyarpaxromana.hu/kiadvanyok/soa/szabo_laszlotamas.htm [2011.7.1.]

Szabó László Tamás - Buda Mariann - Buda András - Papp János - Peto Ildikó - Venter György - Veressné dr. Gönczi, Ibolya (2006) A ""rejtett tanterv"": változatok iskolai életvilágokra = Hidden curriculum: versions of school life worlds. Munkabeszámoló. OTKA.

Vajda Barnabás: Bevezetés a történelemdidaktikába és történelem metodikába, Selye János Egyetem, Komárom, 2009. ISBN: 9788089234868. 202 oldal

Vallance, Elisabeth: Hiding the Hidden Curriculum - An Interpretation of the Language of Justification in Nineteenth-Century Educational Reform. In Bellack, A. A. és Kliebard, H. M.: Curriculum and Evaluation. Berkeley, 1977. ISSN N/A 5-21.

Mellékletek:

1. Számú melléklet: Kérdőív

KÉRDŐÍV

Tisztelt középiskolás tanuló. Pedagógiai kutatást készítünk középiskolás diákok körében. A középiskolás diákok puskázási szokásait, a puskázás okait kutatjuk.

A kérdőív **névtelen**, a válaszadás **önkéntes**. A kérdőív kitöltője vissza nem kereshető, az iskolának semmilyen adatokat nem szolgáltatunk a felmérés konkrét eredményeiről.

Az adatok tudományos céllal kerülnek feldolgozásra.

Kérjük, válaszolj a kérdéseinkre, segítségedet előre is köszönjük.

2011. március

Személyes információk:

Nem: Férfi Nő

Életkor:

15 16 17 18 19

Milyen tanulónak tartod magad?

Kitűnő

Dicséretes

Közepes

Elégséges

Bukásra állok

A puskázás előfordulása:

Próbáltál már puskázni?

Igen

Nem

Készítettél már puskát?

Igen

Nem

Mindig puskázol?

Igen mindig

Gyakran

Tantárgyfüggő

Ritkán

Nem

Ebben a tanévben hányszor puskáztál?

0-5

6-10

11-20

20+

Miért puskázol?

Mert csak így lehetek kitűnő tanuló

Hogy ne bukjak meg

Nincs időm tanulni

Nincs kedvem tanulni

Biztonságérzetet ad

Egyéb:

.....

.....

.....

Milyen módszerrel puskázol?

.....

.....

.....

.....

.....

Hogyan készíted el?

Otthon készítem

Az iskolában a szünet alatt készítem

Letöltöm az internetről

Másolom az osztálytársaimtól

Puskát nem készítek, sügni szoktak

Lesek a szomszédokról

Mennyi időt szánsz rá?

0-5 perc

6-10 perc

11-30 perc

31-60 perc

több óra

Mit tartalmaz?

Vázlatszerű adatokat

Pontos szöveget

Hová rejtet?

.....

.....

.....

Milyen tantárgyaknál?

.....

.....

Mikor puskázol?

Röpdolgozat

Teszt

Nagydolgozat

Fogalmazás írásakor

Érettségi

Felelet

Melyik tanárnál könnyebb?

Férfinél

Nőnél

Melyik tanárnál könnyebb?

Fiatalnál

Középkorúnál

Idősnél

Buktál már le?

Igen

Nem

Milyen következményekkel járt?

.....

.....

.....

Köszönjük a válaszaidat!

2. Számú melléklet: Puskázási módszerekkel foglalkozó weboldalak

Google

puskázási módszerek

Nagyjából 12.200 találat (0,18 másodperc)

Speciális keresés

Minden
Képek
Videók
Hírek
Egyebek

Keresés az interneten
Keresés - magyar oldalak
Lefordított idegen nyelvű oldalak
Több eszköz

[puskázási módszerek](#) - FastestFox Refinements [x]

Puskázási módszerek

Puskázási módszerek. Puskázási módszerek. Főoldal · 1-2 · 3-5 · 6-8 · 9-10. Sziasztok! Ide össze próbáltam nektek gyűjteni az összes **puskázási módszert!** ... [puskázási módszerek.mindenkiapja.hu/](#) - Tárolt változat - Hasonló

Puskázási módszerek

Puskázási Módszerek: Radír Ez a legkevesbé feltűnő, praktikus segédeszköz ... [tudodmi.mindenkiapja.hu/html/.../puskazi-modszer](#) - Tárolt változat

További találatok megjelenítése innen: [mindenkiapja.hu](#)

Puskázás Lebukásmentesen - 250 puskázási módszer leírása ...

Puskázás profin - 250 puskázási módszer - hogyan kell abszolút lebukásmentesen puskázni? - HiTech puskázás - Akármilyen nehéz egy vizsga, dolgozat vagy ... [itt nézz szét](#) - Értékes és jó weboldalak - Puska profi módon [www.puskazas.net/](#) - Tárolt változat - Hasonló

Puska profi módon - puskázási módszerek leírásai! Egy jó puska ...

Puska készítés és Puskázási Módszerek - 250 puskázási módszer - hogyan kell ... [www.puskazas.net/puska.html](#) - Tárolt változat - Hasonló

További találatok megjelenítése innen: [puskazas.net](#)

Puskázási Módszerek

2009. febr. 26 ... Puskázási Módszerek. Egy ötös dolgozat szaga... Ha felelnél... 2009-02-26 16:43 csütörtök # felelés Eddig 0 hozzászólás érkezett! ... [puskazas.blogol.hu/](#) - Tárolt változat - Hasonló

Puskázás, puskázási módszerek - Diákpuska.hu

Puskázás, puskázási módszerek, titkok, kérdések, válaszok. A profi technikai puskázás információs tanulmány oldala. [diakpuska.hu/](#) - Tárolt változat